

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 58.053.034 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 58.053.034 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» на підставі прилюдного захисту дисертації «Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти України (1991-2018 рр.)» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

06 червня 2023 року.

Процик Ганна Михайлівна, 1985 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2008 році Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» за спеціальністю «Переклад».

Працює старшим викладачем кафедри української та іноземних мов у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя з вересня 2008 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Науковий керівник Вихрущ Анатолій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського.

Здобувачка має 16 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття (у співавторстві) у періодичному науковому виданні, проіндексованому у наукометричній базі даних Scopus, яка додатково відображає зміст дисертації, 11 тез у збірниках матеріалів міжнародних та українських науково-практичних конференцій:

1. Protsyk, H. M. (2020). Project method: past and future. *Медична освіта*. 1 (86). 67–71.
<https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.1.10996>.
2. Protsyk, H. M. (2020). Development of students' cognitive activity. *Медична освіта*. 2 (87). 113–121.
<https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.2.11161>
3. Процик, Г. М. (2021). Самостійна робота студентів як передумова активізації пізнавальної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 37(3).172–181.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Задорожна Ірина Павлівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва, професор кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

2. Амеліна Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Оскільки темою дисертації є розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів іноземної мови, то третє завдання дослідження («Ознайомитись з англійськими дистанційними (онлайн) ресурсами для студентів і учителів з метою оцінки їх ефективності та подальшого застосування у ЗВО України») потребує певного уточнення або ж пояснення того, чому авторка концентрується саме на англійських ресурсах.

2. Для унаочнення наявних дефініцій базових понять дослідження авторка представила їх у таблицях. Зокрема, у таблиці 1.1 представлені дефініції поняття «активність» в українських тлумачних словниках, а у таблиці 1.2 – дефініції цього поняття у працях зарубіжних вчених та в іноземних тлумачних словниках. На нашу думку, варто було б об'єднати ці таблиці, що сприяло б цілісному розумінню подібностей і відмінностей у тлумаченні поняття «активність». Доцільно було б здійснити аналогічне об'єднання таблиць 1.3 і 1.4 (дефініції поняття «творчість»), 1.5 і 1.6 (дефініції поняття «інновація»), 1.7 і 1.8 (дефініції поняття «самостійна робота»).

3. Зважаючи на ретельний аналіз тлумачення таких термінів, як: «активність», «пізнавальна активність», «інновації», «творчість», «самостійність», «самостійна робота», вважаємо, що було б доречно надати їх уточнені авторкою визначення у висновках (як до Розділу 1, так і до загальних висновків).

4. Не зовсім логічним є, на наш погляд, розміщення у додатках моделі підготовки майбутнього учителя іноземної мови до професійної діяльності (Додаток А), яка є важливою для розуміння важливості системного підходу до підготовки вчителів іноземної мови, на якому наголошує авторка. Тому більш доцільним було б представлення цієї моделі безпосередньо у тексті дисертації.

3. Морська Лілія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов для природничих університетів Львівського національного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. У підрозділі 1.3. авторка зробила спробу аналізу досвіду зарубіжних країн з перспективи розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів іноземних мов, однак чомусь у підрозділі ведеться мова про філологів (принаймні так задекларовано у його заголовку), а не педагогів. Варто було б пояснити доцільність такого формулювання, а також більше зосередитися на специфіці розвитку пізнавальної активності у розглянутих країнах.

2. У загальних висновках до дисертації авторка зазначає про розробку та обґрунтування нею педагогічної моделі формування розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів іноземної мови, і фактично в сукупності результати дослідження виводять на таку модель (встановлено головні тенденції розвитку пізнавальної активності, досліджено шляхи модернізації системи підготовки вчителів з виокремленням можливостей запровадження міжнародних стандартів, зрештою обґрунтовано сукупність історичних і педагогічних умов, які забезпечували ефективність професійно орієнтованого навчання іноземних мов у досліджуваній період), однак у змісті роботи такий важливий аспект роботи губиться. Доцільним було б доповнення змісту дисертації зазначенням тієї частини дисертації, котра присвячена розробці та обґрунтуванню згаданої вище педагогічної моделі.

3. Вивчаючи питання становлення національної системи підготовки вчителя іноземних мов (підрозділ 2.1.) авторці варто було зацентувати увагу на характеристиці типів університетів (класичні, педагогічні), в яких у нашій державі здійснювалася підготовка вчителя іноземних мов у досліджуваній період, що розширило б діапазон дослідницького аналізу за межі «філологічної освіти» (до прикладу, в педагогічних вузах України у перші роки незалежності кваліфікацію вчителя іноземних мов як додаткову можна було здобути, навчаючись на факультеті фізичного виховання, початкового навчання тощо).

4. Мукан Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного Університету "Львівська політехніка". Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. У процесі дослідження уточнено сутність ключових понять дисертації: «активність», «пізнавальна активність», «інновації», «творчість», «самостійність», «самостійна робота», «пізнавальна самостійність», «діяльність», «пізнавальна діяльність», «пізнавальний інтерес» та встановлено логічні зв'язки між ними. На нашу думку, більше уваги потрібно звернути на такі поняття як «інтегральне мислення» і «проблемне навчання».

2. У дисертації визначено та теоретично обґрунтовано сукупність історичних та педагогічних умов, які забезпечували ефективність професійно орієнтованого навчання іноземних мов у досліджуваній період, а також висвітлено розвиток теоретичних основ формування пізнавальної активності майбутніх учителів іноземної мови в закладах вищої освіти України періоду незалежності. Доцільно було б акцентувати увагу на тому, як досвід інших країн впливав на вітчизняну педагогіку.

3. У дисертації подальшого розвитку набули зміст, форми і методи навчання студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання; положення щодо професіоналізації змісту навчання іноземних мов студентів у вищих педагогічних закладах. Можливо, варто було б виокремити тенденції розвитку вітчизняної дидактики вищої школи.

4. Упродовж останніх років в Україні збільшується зацікавленість до компаративістики, особливо в контексті діяльності Академії педагогічних наук. Щорічні конференції, семінари під керівництвом провідних компаративістів, створення регіональних центрів сприяють вирішенню важливих питань. Окремі аспекти аналізуються в дисертації. Доцільно було б розширити цей аспект у вигляді окремого параграфа.

5. На нашу думку, необхідно більше уваги звернути на перспективи розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти України, врахувавши недоліки минулих років.

5. Дацків Ольга Павлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. У підрозділі 1.2 «Традиції розвитку пізнавальної активності студентів у вищих навчальних закладах України» варто було б детальніше розповісти про проведене авторкою опитування викладачів іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, які навчалися у закладах вищої освіти України у різний час.

2. Наведені у підрозділі 1.2 фрагменти бесід з викладачами варто було б оформити як пряму мову, щоб чітко розмежувати суб'єктивні твердження учасників бесід і висновки авторки роботи.

3. Підтримуючи твердження авторки дослідження про те, що, аналізуючи становлення національної системи філологічної освіти, доцільно наголосити на персоналіях та їх пріоритетних ідеях, значимих для її творення (с. 97), вважаємо за необхідне згадати у дослідженні, крім педагогічних, відомі філологічні і методичні школи України.

4. Окремими додатками бажано подати у роботі анкети, які використовувалися для опитування викладачів і студентів.

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради,

"Проти" _____ членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Прочику Ганні Михайлівні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ірина ЗАДОРОЖНА